

# **REFERAT |KRS| Kommunalutvalget (2015-2019) d. 12-09-2017**

**Møtedato** Tirsdag d. 12. september 2017 kl. 09:00

**Møtested** Formannskapssalen

## Indholdsfortegnelse

Program for møtet 12.09.17.....	3
Godkjenning av protokoll fra kommunalutvalgets møte 29.08.17.....	6
Valg av valgkomite for kommunens heleide aksjeselskap.....	8
Kilden IKS - Vurdering av økonomisk bærekraft.....	11
Tyttebærheia øst - utbyggingsavtale.....	17
Årsrapport 2016 - USUS AS.....	21
Årsrapport 2016 - Sørlandets Europakontor AS.....	25
Årsrapport 2016 - Etablerersenter Vest-Agder IKS.....	29
Årsrapport 2016 - Innoventus Sør AS.....	32
Forslag til møteplan for kommunalutvalg, formannskap og bystyret for 2018.....	36

## **Punkt 68/17: Program for møtet 12.09.17**

## MØTEINNKALLING TIL KOMMUNALUTVALGET

**Dato:** 12.09.2017 kl. 09.00  
**Sted:** Formannskapssalen

Innkalling gjelder bare medlemmer. Varamedlemmer møter etter særskilt innkalling.

Forfall medels snarest til Formannskapssekretæren tlf 38 24 34 79 / 98 28 79 38

### PROGRAM FOR MØTET:

**Kl. 09.00 – 09.30** USUS orienterer om reiselivssesongen 2017 og planer mot 2018 ved daglig leder Heidi Sørvig, USUS AS

**Kl. 09.30 – 09.45** Orientering om «Kristiansand – en by for alle!» ved rådgiver Toril Hogstad, By- og samfunnsenheten

### Behandling av sakskart

SAKSKART			Side
<a href="#">68/17</a>	201700006-60	<b>Program for møtet 12.09.17</b>	
<a href="#">69/17</a>	201700006-59	<u>Kommunalutvalgssak:</u> <b>Godkjenning av protokoll fra kommunalutvalgets møte 29.08.17</b>	
		<b>Sektor 1 – Økonomi:</b>	
<a href="#">70/17</a>	201701983-4	<u>Kommunalutvalgssak:</u> <b>Valg av valgkomite for kommunens heleide aksjeselskap</b>	
<a href="#">71/17</a>	201710528-1	<u>Bystyresak:</u> <b>Kilden IKS - Vurdering av økonomisk bærekraft</b>	
		<b>Sektor 5 – Teknisk:</b>	
<a href="#">72/17</a>	201001470-4	<u>Formannskapssak:</u> <b>Tyttebærheia øst - utbyggingsavtale</b>	
<a href="#">73/17</a>	201706989-3	<u>Kommunalutvalgssak:</u> <b>Årsrapport 2016 - USUS AS</b>	

<a href="#">74/17</a>	201708068-3	<u>Kommunalutvalgssak:</u> <b>Årsrapport 2016 - Sørlandets Europakontor AS</b>	
<a href="#">75/17</a>	201709970-3	<u>Kommunalutvalgssak:</u> <b>Årsrapport 2016 - Etablerersenter Vest-Agder IKS</b>	
<a href="#">76/17</a>	201711278-2	<u>Kommunalutvalgssak:</u> <b>Årsrapport 2016 - Innoventus Sør AS</b>	
		<b>Sektor 6 – Organisasjon:</b>	
<a href="#">77/17</a>	201710954-1	<u>Bystyresak:</u> <b>Forslag til møteplan for kommunalutvalg, formannskap og bystyret for 2018</b>	

Harald Furre  
ordfører  
(sign.)

# **Punkt 69/17: Godkjenning av protokoll fra kommunalutvalgets møte 29.08.17**

## **Bilag**

Protokoll Kommunalutvalget 29.08.2017



Dato 4. september 2017  
Saksnr.: 201700006-59  
Saksbehandler Anne Lise Holand Aabø

**Saksgang**  
Kommunalutvalget

**Møtedato**  
12.09.2017

### **Godkjenning av protokoll fra kommunalutvalgets møte 29.08.17**

Forslag til vedtak

[Kommunalutvalget godkjenner protokoll fra kommunalutvalgets møte 29.08.17.](#)

Tor Sommerseth  
Rådmann

Anne Lise Holand Aabø  
Formannskapssekretær

Vedlegg:  
Protokoll fra kommunalutvalgets møte 29.08.17

## **Punkt 70/17: Valg av valgkomite for kommunens heleide aksjeselskap**

### **Bilag**

Forslag til retningslinjer for valgkomité for kommunens heleide aksjeselskaper

Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll - KS.pdf

Eierskapsmelding Kristiansand kommune 2017.PDF



Dato 16. august 2017  
Saksnr.: 201701983-4  
Saksbehandler Øyvind Stenvik Andersen

**Saksgang**  
Kommunalutvalget

**Møtedato**  
12.09.2017

## Valg av valgkomite for kommunens heleide aksjeselskap

### Sammendrag

Bystyret vedtok den reviderte eierskapsmeldingen for Kristiansand kommune i bystyresak 49/17. En av anbefalingene var at det bør vedtektsfestet en felles valgkomite for alle kommunalt heleide aksjeselskap.

Kristiansand kommune har 7 heleide aksjeselskap. Bredalsholmen Eiendom AS, Kjøkkenservice Industrier AS, Kristiansand Kino Holding AS, Kristiansand Næringssselskap AS, M/S Maarten AS, Sørlandshallen Eiendom AS og VIA Partner AS.

Rådmannen anbefaler kommunalutvalget å velge en midlertidig valgkomité frem til ny valgkomité velges ved ordinær generalforsamling i selskapene i 2018 og vedtektsfestes i selskapene vedtekter.

### Forslag til vedtak

1. Ordfører, varaordfører og opposisjonsleder velges som valgkomité for alle heleide aksjeselskaper frem til ny valgkomité formelt velges ved generalforsamlingene i 2018.
2. Foreslåtte retningslinjer for valgkomiteen legges til grunn for arbeid med styrevalg i kommunens heleide aksjeselskaper.

Tor Sommerseth  
Rådmann

Terje Fjellvang  
Økonomidirektør

### Vedlegg:

1. Forslag til retningslinjer for valgkomité for kommunens heleide aksjeselskaper
2. Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll - KS
3. Eierskapsmelding Kristiansand kommune 2017

## Bakgrunn for saken

Bystyret vedtok den reviderte eierskapsmeldingen for Kristiansand kommune i bystyresak 49/17. En av anbefalingene var at det bør vedtektsfestet en felles valgkomité for alle kommunalt heleide aksjeselskap.

Kristiansand kommune har 7 heleide aksjeselskap. Bredalsholmen Eiendom AS, Kjøkkenservice Industrier AS, Kristiansand Kino Holding AS, Kristiansand Næringssselskap AS, M/S Maarten AS, Sørlandshallen Eiendom AS og VIA Partner AS.

KS og Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES<sup>1</sup>) anbefaler bruk av valgkomité og at dette bør vedtektsfestes. Kompetente valgkomitéer med retningslinjer for arbeidet kan bidra til ryddige og gode prosesser med å vurdere og fremme egnede kandidater til de enkelte styrene.

Beslutning om å endre vedtektene treffes av generalforsamlingen, hvis ikke noe annet er fastsatt i lov. Beslutningen krever tilslutning fra minst to tredeler så vel av de avgitte stemmer som av den aksjekapital som er representert på generalforsamling jfr. asl. § 5-18 (1)<sup>2</sup>.

Rådmannen foreslo i eierskapsmeldingen at generalforsamlingen utpeker en felles valgkomité bestående av tre medlemmer fra kommunalutvalget. Generalforsamlingen velger valgkomitéens leder. En slik sammensetning er gunstig med tanke på at medlemmene i kommunalutvalget er eierorganet og har kjennskap til de ulike selskapene. Målet for valgkomiteen er å fremme egnede kandidater basert på selskapets behov og anbefalinger i kommunens eierskapsmelding.

Ettersom alle selskapene har gjennomført årets generalforsamlinger foreslår rådmannen at en utsetter vedtektsendringer og formelt valg av valgkomité til generalforsamlinger i 2018, og at kommunalutvalget velger tre medlemmer fra kommunalutvalget som valgkomité frem til ordinær generalforsamling i 2018 i selskapene. Rådmannen anbefaler at ordfører, varaordfører og opposisjonsleder velges som valgkomité for kommunens heleide aksjeselskaper. Dette vil være en midlertidig løsning frem til en endrer vedtektene i hvert enkelt selskap ved generalforsamling i 2018. I praksis betyr det at de tre ovennevnte personen vil fungere som en valgkomité i forkant av generalforsamlingene i 2018, hvor en da på ny velger tre medlemmer av kommunalutvalget som vil utgjøre en valgkomité for alle de heleide aksjeselskapene.

KS og NUES anbefaler videre at det utarbeides retningslinjer som regulerer valgkomitéens arbeid. Retningslinjene skal bidra til å veilede komitéen og sørge for gode rutiner og prosedyrer.

Rådmannen har utarbeidet et forslag til retningslinjer for valgkomitéen som anbefales at legges til grunn for valg av styrerepresentanter i kommunens heleide aksjeselskaper.

---

<sup>1</sup> NUES består av: Den norske Revisorforening, Eierforum, Finans Norge, Oslo Børs, NHO, Aksjonærforeningen i Norge, Norske Finansanalytikerens Forening, Pensjonskasseforeningen, Verdipapirfondenes forening

<sup>2</sup> [https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1997-06-13-44/KAPITTEL\\_5#KAPITTEL\\_5](https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1997-06-13-44/KAPITTEL_5#KAPITTEL_5)

## **Punkt 71/17: Kilden IKS - Vurdering av økonomisk bærekraft**

### **Bilag**

Vedtak BYSTYR, 20092017, Sak 94/17, Kilden IKS - Vurdering av økonomisk bærekraft

Vedtak KULTUR, 06092017, Sak 74/17, Kilden IKS - Vurdering av økonomisk bærekraft

Økonomiplan 2017-2020.pdf

Årsregnskap 2016.pdf

Vedtak KULTUR, 06092017, Sak 74/17, Kilden IKS - Vurdering av økonomisk bærekraft

Vedtak KULTUR, 06092017, Sak 74/17, Kilden IKS - Vurdering av økonomisk bærekraft

Vedtak KULTUR, 06092017, Sak 74/17, Kilden IKS - Vurdering av økonomisk bærekraft

Vedtak KOMMUN, 12092017, Sak 71/17, Kilden IKS - Vurdering av økonomisk bærekraft

Dato 17. august 2017  
Saksnr.: 201710528-1  
Saksbehandler Faizan Mohammad Ilyas

**Saksgang**  
Kulturstyret  
Kommunalutvalget  
Bystyret

**Møtedato**  
06.09.2017  
12.09.2017  
20.09.2017

## **Kilden IKS - Vurdering av økonomisk bærekraft**

### **Sammendrag**

Ved behandling av handlingsprogrammet for perioden 2017-2020 i bystyret 15.12.2016 ble følgende verbalforslag vedtatt; «*Bystyret ber om en vurdering av den økonomiske bærekraften til Kilden IKS i lys av kommunens økonomiske tilskudd*».

Totalt viser årsregnskapet for Kilden en omsetning i driften på 232 mill. kr, mens brutto driftskostnader utgjorde 264,8 mill. kr. Korrigert for avskrivning, samt netto finans hadde Kilden et positivt driftsresultat på 1,3 mill. kr i 2016 som utgjør 0,6 % av selskapets driftsinntekter.

Multiconsult gjorde en utredning i 2009 hvor antatte FDVU-kostnader på årsbasis for Kilden ble beregnet til 27,15 mill. kr. Kilden har hittil levert gode økonomiske resultater som har tillatt selskapet å bygge opp totalt 19,8 mill. kr i ulike disposisjonsfond. Budsjettet og økonomiplanen som foreligger tilsier lavere fremtidige avsetninger til disposisjonsfond sammen med økt bruk av disposisjonsfond. Nettoeffekten av avsetninger og bruk av disposisjonsfond er negativt og påløper seg på 4,8 mill. kr i perioden 2017-2020. I følge budsjettet og prognosene vil disposisjonsfond FDVU være på ca. 5,1 mill. kr ved utgangen av 2020. Forventet reduksjon i selskapets disposisjonsfond fremover kombinert med ytterligere usikkerhet rundt nivået på fremtidige FDVU-kostnader gjør det nødvendig å se nærmere på dette.

Rådmannen anbefaler at selskapet gjør en ny vurdering av selskapets fremtidige FDVU-kostnader.

Forslag til vedtak

### **1. Bystyret tar redegjørelsen til orientering**

Tor Sommerseth  
Rådmann

Stein Tore Sorthe  
Kulturdirektør

Vedlegg:  
- Årsregnskap 2016  
- Økonomiplan 2017- 2020

## Bakgrunn for saken

Ved behandling av handlingsprogrammet for perioden 2017-2020 i bystyret 15.12.2016 ble følgende verbalforslag vedtatt; «*Bystyret ber om en vurdering av den økonomiske bærekraften til Kilden IKS i lys av kommunens økonomiske tilskudd*».

Kilden Teater- og Konserthus for Sørlandet IKS er et interkommunalt selskap som eies av Kristiansand kommune, Grimstad kommune, Vest-Agder fylkeskommune og Aust-Agder fylkeskommune. Selskapet holder til i Kristiansand kommune og har også et uteanlegg for scenekunst i Fjæreheia i Grimstad kommune.

Selskapet skal være hele Sørlandets kulturelle kraftsenter. Gjennom et mangfoldig kulturtilbud på høyt kunstnerisk nivå, akustikk i verdensklasse og spektakulær foajé i sjøkanten, skal de bidra til gode opplevelser for alle. Selskapet har som formål å realisere, drive og videreutvikle institusjonen Kilden Teater- og Konserthus for Sørlandet IKS. Dette skal gjøres som en fullverdig institusjon for teater-, opera-, musikk og kulturvirksomhet tilrettelagt for teater, opera og symfoniorkester, gjennom produksjon, formidling og utvikling av et allsidig kunstnerisk repertoar.

## Finansiering

Kilden Teater- og Konserthus for Sørlandet IKS består av tre avdelinger (Symfoniorkester, Opera og Teater) som finansieres 70 % av Staten og 30 % av regionen hvorav Kristiansand kommune bidrar med 16,68 %. Selskapet har i tillegg en fjerde avdeling på huset som programmerer og formidler gjestespill og konserter som et supplement til Kildens egne kunstproduserende enheter. Denne avdelingen mottar ikke statstilskudd og driften finansieres i sin helhet av lokal og regional driftsstøtte. Kristiansand kommune bidrar med 80 % og Vest-Agder Fylkeskommune med 20 %. Dette utgjør ca. 10 mill. kr totalt. Tabellen under viser hvor store tilskudd Kristiansand kommune har gitt Kilden i perioden 2013-2016.

Tilskudd KK (beløp i 1000)	2016	2015	2014	2013
Kilden kulturdrift	7 865	7 811	7 539	7 444
Kilden opera, teater og symfoniorkester	27 198	26 471	25 812	25 105
Sum	35 063	34 282	33 351	32 549

70/30-fordelingen mellom stat og region er et prinsipp som regjering og Storting har fastsatt for denne typen kulturinstitusjoner. Fordelingen av den regionale andelen er regulert i en egen avtale mellom bidragsyterne. Avtalen ble vedtatt første gang av bystyret 16.11.2011 og er siden justert ved bystyrevedtak 22.5.2013 (sak 63/13) etter at departementet endret praksis fra å gi tre del-tilskudd til å gi ett samlet tilskudd til Kilden. Avtalen fordeler ansvaret for den regionale andelen slik: Kristiansand 55,6 %, Vest-Agder 30 % og Aust-Agder/Grimstad/Arendal 14,4 %. I praksis er det statsbudsjettet som avgjør hva hver enkelt skal bidra med i kronebeløp.

Bystyret behandlet nylig spørsmålet om finansiering av den delen av Kildens virksomhet som ikke mottar statsstøtte. I møte 29.03.17 (sak 42/17) godkjente bystyret en avtale med Vest-Agder fylkeskommune hvor man er enige om en 80/20-fordeling. Avtalen settes ut i livet ved at Kilden Kultur for 2018 skal motta 8 mill. kr i tilskudd fra Kristiansand kommune og 2 mill. kr fra Vest-Agder fylkeskommune. Tilskuddet skal indeksreguleres årlig.

Det samlede tilskuddet fra Kristiansand kommune i 2016 utgjorde 15 % av Kildens omsetning.

## Økonomi

Nøkkeltall (beløp i 1000)	2016	2015	2014
Driftsinntekter	232 949	228 968	223 004
Årsresultat	1 302	8 977	9 787
Egenkapital	1 521 836	1 543 099	1 488 658
Gjeld	175 750	151 568	219 218
Totalkapital	1 697 586	1 694 667	1 707 875
Totalkapitalrentabilitet	0,30 %	0,60 %	0,80 %
Egenkapitalrentabilitet	0,08 %	0,59 %	0,67 %
Egenkapitalandel	0,90	0,91	0,87
Gjeldsgrad	0,12	0,1	0,15
Likviditetsgrad 1	0,95	1,39	1,22

Totalt viser årsregnskapet for selskapet en omsetning i driften på 232 mill. kr, mens brutto driftskostnader utgjorde 264,8 mill. kr som resulterte i et negativt brutto driftsresultat på 32,8 mill. kr. Korrigeret for avskrivning (ikke likviditetseffekt), samt netto finans hadde Kilden et positivt netto driftsresultat på 1,3 mill. kr i 2016 som utgjør 0,6 % av selskapets driftsinntekter.

Driftsinntektene har økt som følge av økt refusjon fra NAV og overføring fra staten og eierkommunene. Lønn og sosiale utgifter har økt med ca. 4 mill. kr sammenlignet med året før, mens antall årsverk har blitt redusert fra 198,1 i 2015 til 190,1 i 2016.

Driftsresultatet avsettes til selskapets «Disposisjonsfond FDVU». Sum egenkapital har blitt redusert med 21,26 mill. kr hvorav 19,88 mill. kr skyldes bruk av disposisjonsfond som står igjen med en saldo på 100 000 kr pr. 31.12.2016. Fondene har blitt brukt til forskuttering av dekning av Skattedirektoratets vedtak i Skatt Sørs krav om tilbakeføring av mva.-kompensasjon i perioden 2008-2012.

Kilden har i løpet av 2017 fått tilbakebetalt fra eierne hele beløpet som er forskuttert og betalt inn til Skatt Sør<sup>1</sup>.

I forbindelse med påbygg av ny 5. etasje i 2014 ble det vedtatt at deler av tilskuddet fra staten (investering) skulle benyttes som finansiering av påbygget og at løpetid og innfrielse av byggelånet ble endret fra 2015 til 2021. Det ble betalt avdrag på byggelånet med 3,5 mill. kr i 2016 iht. låneavtale. Gjenstående byggelån pr. 31.12.2016 er ca. 12,5 mill. kr og er regnskapsført som langsiktig gjeld.

Et IKS kan bare ta opp lån dersom det er fastsatt i selskapsavtalen jfr. lov om interkommunale selskaper § 22. Det følger av loven at selskapet kan ta opp lån for å finansiere investeringer i bygninger, anlegg og varige driftsmidler til eget bruk, og for å konvertere eldre lånegjeld. Det er også anledning for selskapet til å ta opp likviditetslån eller inngå avtale om likviditetstrekkrettighet.

I følge selskapets selskapsavtale § 12 har selskapet anledning til å ta opp lån til kapitalformål som realiserer selskapets formål og til konvertering av eldre gjeld. Selskapet kan også ta opp lån til likviditetsformål, men samlet lånegjeld kan ikke overstige 500 mill. kr. Selskapsavtalen inneholder også et punkt om at selskapets vedtak om å oppta lån må godkjennes av departementet. Dette gjør at selskapet ikke fritt fram kan ta opp nye lån innenfor selskapets fastsatte låneramme uten ekstern godkjenning fra departementet.

<sup>1</sup> Jfr. omtale i bystyresak 76/17. <http://opengov.cloudapp.net/Meetings/krs/Agendaltems/Details/15006619>

## FDVU<sup>2</sup> – økonomisk bærekraft

En vurdering av den økonomiske bærekraften til Kilden IKS innebærer en vurdering av fremtidig økonomi og hvorvidt selskapet takler de fremtidige kostandene på egenhånd som er forventet at vil komme. FDVU står for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling. Begrepet brukes i forbindelse med bygg og anlegg. Det er en samlebetegnelse for aktiviteter og kostnader gjennom objektets totale levetid, fra overtagelse etter nybygging til utrangering eller riving.

Multiconsult gjorde i 2009 en utredning hvor antatte FDVU-kostnader på årsbasis for Kilden ble beregnet til 27 150 000 kr. Total areal er ut fra romprogram er regnet å være 18 374 m<sup>2</sup> BTA, fordelt på konsertsaler, teater, publikumsareal, administrasjon samt andre arealer og tekniske rom. Dette ga en gjennomsnittlig forventet FDVU-kost på rett under 150 kr/m<sup>2</sup> for alle arealene i Kilden. Multiconsult beregnet følgende totalkostnader per år:

Totalt FDV – kostnader	19 380 000
FDV – sceneteknikk	4 770 000
U-kostnad	3 000 000
<b>Totalt FDV - kostnader</b>	<b>27 150 000</b>

Det at det er store takhøyder i denne bygningen gir en høy volum/arealfaktor. Dette medfører at kostnadene fordeles over et forholdsvis lite areal, som igjen vil gjøre at kostnader pr. kvadratmeter fremkommer som høye.

Det er estimert forholdsvis lav kostnad forbundet med utvikling. Dette har bakgrunn i at dette er en monumentalbygning som forventes å ha lang levetid og samme bruk, og hvor det antas at det ikke vil gjøres større bygningsmessige inngrep underveis i levetiden. I 2014 ble 5. etasje bygd ut, som følgelig ikke er tatt med i rapporten fra Multiconsult.

Vedlikeholdskostnadene er forholdsvis høye. Dette skyldes blant annet mye tekniske installasjoner som har relativt kort levetid. Kostnadsestimatene er høye sammenlignet med erfaringstall. Dette har bakgrunn i at erfaringstall for vedlikehold ofte er lavere enn det som synliggjøres gjennom detaljerte kalkyler av årskostnader. Årsaken til dette, er at utskiftningskostnader erfaringsmessig ikke medtas under vedlikehold, men føres som en ny investering evt. som utvikling<sup>3</sup>.

Tabellen under viser utviklingen i de ulike disposisjonsfondene siden oppstarten i 2012.

	2016	2015	2014	2013	2012
<b>Disp.fond Kilden</b>	8 915	8 915	11 714	4 075	4 022
<b>Disp.fond FDVU</b>	9 914	8 613			
<b>Disp.fond Pensjon Kilden</b>	1 054	1 054	690	345	217
<b>Sum</b>	<b>19 883</b>	<b>18 582</b>	<b>12 404</b>	<b>4 420</b>	<b>4 239</b>

Kilden opprettet i 2015 et eget disposisjonsfond for FDVU som hadde en saldo pr. 1.1.2017 på 9,9 mill. kr forutsatt at en ser bort fra at selskapet har lagt ut for eiere som omtalt tidligere i saken. Selskapet har i tillegg et ordinært disposisjonsfond på 8,9 mill. kr og et disposisjonsfond for pensjon på i overkant av 1 mill. kr.

Selskapet har lagt frem en økonomiplan for 2017-2020 som ble vedtatt av representantskapet i møte 7.12.2016. Følgende er budsjettert for disposisjonsfond FDVU:

<sup>2</sup> <https://www.anskaffelser.no/hva-skal-du-kjope/bygg-anlegg-og-eiendom-bae/forvaltning-drift-og-vedlikehold-fdvu>

<sup>3</sup> Rapport FDVU Kilden fra Multiconsult – 2009, s. 1

	2020	2019	2018	2017
Avsatt disp.fond	1 500	2 700	3 900	4 100
Bruk av disp.fond	3 000	4 000	5 000	5 000
Netto	-1 500	-1 300	-1 100	-900

Nettoeffekten av avsetninger og bruk av disposisjonsfond er negativt og påløper seg på 4,8 mill. kr i årene 2017-2020. I følge budsjettet og prognosene vil disposisjonsfond FDVU være på ca. 5,1 mill. kr ved utgangen av 2020.

Det er vanskelig å si hvordan vedlikeholds-/investeringsplanen vil være i årene etter 2020, men disposisjonsfondet virker å være noe lavt i forhold til tall fra FDVU-rapporten gjennomført av Multiconsult. Hvis en antar samme vedlikeholdsplan i fremtiden som i 2017-2020 så vil en i 2024 ha tilnærmet null i saldo på disposisjonsfond FDVU.

Før eller siden vil det være behov for enkelte større utskiftninger og reinvesteringer. Det er naturlig at kostnader for utvikling er lav da dette bygget ligger som det er i overskuelig fremtid. I tillegg er bygget meget spesielt. Bygget inneholder mye spesielt teknisk og dyrt utstyr, som taler for at selskapet bør bygge opp høyere disposisjonsfond enn pr. dags dato. Det har vært mye utvikling innenfor vurderinger av årskostnader «LCC<sup>4</sup>» siden 2009. I tillegg har Kilden selv opparbeidet seg flere års erfaringer med driften av bygget som gir viktig informasjon. Dette kan tyde på at selskapet bør gjennomføre en ny LCC vurdering av både bygget og det tekniske utstyret slik at selskapet vet hvor store avsetninger som må gjøres i fremtiden for så å kunne tilpasse driftsnivået deretter/ i henhold til dette.

I Kristiansand kommune er alle nyere/større bygg LCC analysert og normalt klassifisert som A-bygg<sup>5</sup> med tilsvarende bevilgninger og avsetninger i regnskap og balanse. Rådmannen mener at det for Kilden bør minst gjøres de samme vurderinger for avsetninger som for A-byggene i kommunen.

Kilden har hittil levert gode økonomiske resultater som har tillatt selskapet å bygge opp totalt 19,8 mill. kr i ulike disposisjonsfond. Forventet reduksjon i selskapets disposisjonsfond fremover kombinert med ytterligere usikkerhet rundt nivået på fremtidige FDVU-kostnader gjør det nødvendig å se nærmere på dette.

Rådmannen anbefaler at selskapet gjør en ny vurdering av selskapets fremtidige FDVU-kostnader.

<sup>4</sup> Life Cycle Cost er en kostnads kalkyle som tar hensyn til alle kostnader gjennom et byggs levetid. Kostnads vurderinger som er gjort i dette notatet er gjort i samsvar med kostnadsoppstillingen i Norsk Standard 3454.

<sup>5</sup> A-bygg defineres som bygg med en gjennomgående god eller akseptabel tilstand hvor alle hovedkomponenter fremstår som godt vedlikeholdt.

## **Punkt 72/17: Tyttebærheia øst - utbyggingsavtale**

### **Bilag**

Vedtak FORMAN, 13092017, Sak 121/17, Tyttebærheia øst - utbyggingsavtale

Tyttebærheia øst utbyggingsavtale delsignert pol beh.pdf

Vedtak KOMMUN, 12092017, Sak 72/17, Tyttebærheia øst - utbyggingsavtale



Dato 8. august 2017  
Saksnr.: 201001470-4  
Saksbehandler Line Baasland

**Saksgang**  
Kommunalutvalget  
Formannskapet

**Møtedato**  
12.09.2017  
13.09.2017

## **Tyttebærheia øst - utbyggingsavtale**

### **Sammendrag**

Reguleringsplan for området ble vedtatt av Bystyret 14.4.2004. Det er i henhold til vedtak innledet drøftelser med Øygruppen AS (heretter utbygger) for å inngå utbyggingsavtale for området. Det er tatt utgangspunkt i vedtatte reguleringsplan og gjeldende utbyggingspolitikk. I forslag til utbyggingsavtale gjøres utbygger ansvarlig for planlegging og gjennomføring av utbygging i henhold til vedtatte planer. Standard politikk er fulgt ved drøftelse av forslag til utbyggingsavtale.

Partene har drøftet en avtale ut fra lovens krav/forutsetninger blant annet i forhold til forholdsmessighet. Utbyggingens omfang er slik at kommunen ikke er forpliktet til gi noe forholdsmessige bidrag i forbindelse med utbyggingen. Kommunen har dog i forbindelse med utbyggingsområdet Revemyrheia øst forpliktet seg til et bidrag til utbedring av Revemyrveien. Tyttebærheia øst har krav til fortau i deler av Revemyrveien, og utbyggerne i området samarbeider om denne utbedring av Revemyrveien. Kommunen påtar seg framtidig drift av offentlige anlegg.

Forslag til utbyggingsavtale har vært ute på høring. Det er ikke kommet inn merknader til saken.

Forslag til vedtak

[Formannskapet vedtar forslag til utbyggingsavtale for Tyttebærheia øst.](#)

Tor Sommerseth  
Rådmann

Ragnar Evensen  
Teknisk direktør

Vedlegg:  
Forslag til utbyggingsavtale for Tyttebærheia øst

## Bakgrunn for saken

### Reguleringsplanen

Reguleringsplan for området ble vedtatt av Bystyret 14.4.2004. Reguleringsplanen innebærer i hovedsak byggeområde til eneboliger og tomannsboliger, med tilhørende infrastruktur. Det er regulert inn 20 boenheter i området.

### Utbyggingsavtalen

Utbyggingsavtalen omfatter reguleringsplanområdet og rekkefølgekrav utenfor planområdet. Forhandlingene om utbyggingsavtale ble innledet våren 2017. På bakgrunn av kommunens vedtatte utbyggingspolitikk er det fremforhandlet et omforent forslag til utbyggingsavtale mellom kommunen og utbygger Øygruppen AS (heretter utbygger).

### Kommunalt samarbeid

#### Utbyggingspolitikk

Kommunens vedtatte utbyggingspolitikk er lagt til grunn for de drøftelser og den avtalen som er inngått. Utbygger er gjort kjent med sin forpliktelse til å sikre seg rettigheter til de arealer som skal bygges ut eller er nødvendig for utbyggingen. Utbygger har bekreftet at slike avtaler foreligger. Utbyggingspolitikken legger til grunn at utbygger er ansvarlig for at arealer innenfor angitt planområde/utbyggingsområde skal planlegges og opparbeides av utbygger.

#### Utbyggingsøkonomi – forholdsmessighet – bidrag

I henhold til plan- og bygningslovens bestemmelser skal kommunen vurdere deltakelse/medvirkning og krav til forholdsmessighet i prosjektet ved forhandling og inngåelse av utbyggingsavtale.

#### Økonomiske bidrag

Utgangspunktet er kommunens vedtatt budsjett og forutsetninger. Utbygger er gjennom forhandlingene gjort kjent med forutsetningene i kommunens budsjetter. Partene har drøftet avtalen ut fra lovens krav/forutsetninger blant annet i forhold til forholdsmessighet. Utbyggingens omfang er slik at kommunen ikke er forpliktet til gi noe forholdsmessige bidrag i forbindelse med utbyggingen. Kommunen har dog i forbindelse med utbyggingsområdet Revemyrheia øst forpliktet seg til et bidrag til utbedring av Revemyrveien. Tyttbærheia øst har krav til fortau i deler av Revemyrveien, og utbyggerne i området samarbeider om denne utbedring av Revemyrveien. Kommunen påtar seg framtidig drift av offentlige anlegg.

#### Rekkefølgekrav – økonomisk ansvar

De krav som er stilt er knyttet til selve utbyggingsprosjektet og er forutsetning for utbyggingen. Utbygger er gjort kjent med rekkefølgekravene og er ansvarlig for at de gjennomføres.

#### Øvrige drøftelser

Utbyggingsavtalen opphører senest 5 år etter underskrevet dato. Det er i forslag til avtale satt frister for opparbeidelse av grøntområder og tekniske anlegg i tilknytning til utbyggingsområdet.

I henhold til standard politikk er det forutsatt bankgarantistillelse for opparbeidelse av anleggene nevnt ovenfor. Slik garanti skal foreligge før det kan gis igangsettingstillatelse til utbyggingen.

#### Overføring av areal

Utbygger er orientert om hvilke typer arealer som etter utbyggingen skal overføres hefte- og vederlagsfritt til kommunen. Teknisk plan vil avklare hvilke arealer dette er, og hvilke av disse arealene kommunen skal forestå framtidig drift og vikehold av.

#### Igangsetting i området

Ordinær praksis er at utbyggingsavtale inngås før utbyggingsområdet igangsettes. Utbygger har i dette tilfellet anmodet om inngåelse av utbyggingsavtale etter at området ble igangsatt.

Kommunen har i dette tilfellet akseptert inngåelse av utbyggingsavtale, da vi ser klare fordeler med at utbyggingsavtalen sikrer overtakelse av områder regulert til offentlige formål, og forenkler gjennomføringen av området.

Høring av avtalen

Avtaleforslaget har vært til offentlig ettersyn i perioden 7.7.2017-1.9.2017.

Det er ikke kommet inn merknader til avtalen.

## **Punkt 73/17: Årsrapport 2016 - USUS AS**

### **Bilag**

Årsrapport USUS.pdf



Dato 31. august 2017  
Saksnr.: 201706989-3  
Saksbehandler Valborg Langevei

**Saksgang**  
Kommunalutvalget

**Møtedato**  
12.09.2017

## Årsrapport 2016 - USUS AS

### Sammendrag

I henhold til kommunens vedtatte eierskapsmelding skal alle foretak og selskaper følges opp systematisk ved at årsrapporter og årsregnskap skal behandles politisk. Den politiske behandlingen av rapporter og regnskap følges opp administrativt både for å avklare kommunens eierstrategi, og for å sikre at selskapene utvikler seg slik eierstrategien tilsier.

USUS AS er næringsklyngen for reiseliv, kultur og opplevelsesnæringen i regionen, og selskapets formål er å være den ledende innovasjonspartner for denne næringen. I tillegg skal selskapet arbeide med synlighet og posisjonering av regionen som reisemål i samarbeid med næringen, kommuner og fylkeskommuner. Kristiansand kommunes eierandel er 6,8%. Årsrapport for selskapet for 2016 vedlegges.

Regnskapet for 2016 viser et negativt årsresultat på 0,8 mill. kr mot et overskudd i 2015 på 3,9 mill. kr. Bakgrunnen for underskuddet for 2016 er utgifter relatert til aktiviteter og omstilling fra Visit Sørlandet og prosjekt Arena USUS til selskapet Arena USUS AS.

Selskapets egenkapital pr. 31.12.2016 var 8 mill. kr. Dette utgjorde 78,2% av selskapets totalkapital, og anses som meget godt.

Forslag til vedtak

[Årsrapport 2016 for USUS AS tas til orientering.](#)

Tor Sommerseth  
Rådmann

Ragnar Evensen  
Teknisk direktør

Vedlegg:

- Årsrapport 2016 for USUS AS (årsberetning, årsregnskap og revisjonsbekreftelse)

## Bakgrunn for saken

USUS AS er et selskap med hovedkontor i Kristiansand. Selskapet har pr. 31.12.16 følgende eierfordeling:

- næringen eier til sammen 22% av aksjene i selskapet
- kommunene eier til sammen 24,6 % av aksjene i selskapet
- fylkeskommunene eier til sammen 53,4% av aksjene i selskapet.

Kristiansand kommune har en eierandel på 6,8%.

USUS AS (tidl. Visit Sørlandet AS) har siden januar 2014 hatt ansvar for felles aktiviteter for Kristiansand knyttet til profilering og markedsføring av reisemålet Kristiansand, mens kommunen har eget ansvar for ivaretagelse av lokalt vertskap og drift av turistinformasjon. Selskapet har ved utgangen av 2016 sju fast ansatte, og har i 2016 i tillegg 4 innleide bedriftskontakter til løpende oppfølging av partnerne i klyngen (tilknyttet selskapet på timebasis). Styret som er valgt for 2 år består av 7 representanter, med en likefordeling mellom kvinner og menn.

Selskapets formål er å være den ledende innovasjonspartner for reiseliv, kultur og opplevelsesnæringen i regionen, samt arbeide med synlighet, posisjonering av regionen som reisemål i samarbeid med næringen og det offentlige. Selskapets strategiske fundament er gjenkjøp, nye gjestestrømsdrivere, samt kontinuerlig forbedring og fornyelse. Ny strategi for selskapet ble enstemmig vedtatt av eierne i ekstraordinær generalforsamling 20. januar 2016. Den nye strategien for selskapet er konsentrert rundt følgende prioriterte arbeidsområder:

- Kunnskap og kompetanse
- Samhandling
- Synlighet (markedsføring)
- Innovasjon

Generalforsamlingen vedtok også at nytt navn for selskapet skal være USUS AS. USUS har hatt et generelt høyt aktivitetsnivå i 2016, og det har vært gjennomført flere konferanser og samlinger for partnerne i klyngen.

De 3 største møteplassene i klyngen i 2016 har vært:

- USUS Vinterkonferanse 2016 i Arendal: konferanse for partnere i USUS klyngen.
- Medarrangør for konferansen Sjømat på Sørlandet på Rosfjord
- Norwegian Digital Travel Conference (en av tre nasjonale reiselivskonferanser det satses på). USUS er arrangør og eier av Norwegian Digital Travel Conference, Norges største og eneste rendyrkede digitale konferanse for reiselivsbransjen. NHO Reiseliv og Innovasjon Norge er strategiske samarbeidspartnere.

Ved inngangen av 2017 har USUS 134 næringspartnere, geografisk lokalisert fra hele landsdelen (i tillegg et antall partnere fra Telemark samt en partnerbedrift fra Hardanger).

## Økonomisk analyse og vurdering

### Årsregnskap 2016 USUS AS<sup>1</sup>

Nøkkeltall (alle tall i 1000)	2016	2015	2014
Driftsinntekter	13 830	16 159	17 869
Årsresultat	-822	3 933	270
Egenkapital	8 253	9 075	5 140
Gjeld	2 296	1 928	5 156
Sum egenkapital og gjeld	10 549	11 003	10 295
Lønn og sosiale utgifter	6 353	6 254	4 455
Egenkapitalandel	78,2%	82,5%	49,9%
Likviditetsgrad 1	4,54	5,63	1,97

Selskapet har hatt en reduksjon i driftsinntekter på 2,3 mill. kr i 2016, fra 16,2 mill. kr. i 2015 til 13,8 mill. kr i 2016. Dette skyldes i hovedsak reduksjon i andre driftsinntekter i 2016 relatert til at prosjektet Arena Usus formelt ble avsluttet som en del av det nasjonale Arena klyngeprogrammet ved utgangen av 2015. Årsresultatet har blitt redusert fra et overskudd på 3,9 mill. kr i 2015 til et underskudd på 0,8 mill. kr i 2016. Bakgrunnen for underskuddet i 2016 er utgifter relatert til aktiviteter og omstilling fra Visit Sørlandet og prosjekt Arena USUS til virksomheten Arena USUS AS. Økningen i andre driftskostnader i 2016 skyldes at det ble tilbakebetalt et beløp tilsvarende cirka 3 mill. kr fra Skatt Sør i tilknytning til for mye belastet merverdiavgift. Selskapets inntektsgrunnlag består av årlige bevilgninger fra fylkeskommunene og kommunene, samt gjennom inntekter fra salg av tjenester til næringen og kommuner på Agder. Kristiansand kommunes tilskudd til USUS AS var på 1,3 mill. kr i 2016. Til grunn for tilskuddet ligger en egen rammeavtale mellom kommunen og USUS.

Selskapets egenkapital pr. 31.12.2016 var 8 mill. kr. Dette utgjorde 78,2% av selskapets total kapital, og anses som meget godt. Likviditeten i selskapet anses som svært god.

Selskapets virksomhet tar ikke sikte på å gi økonomisk overskudd til eierne. Eventuelt overskudd skal benyttes til å fremme selskapets formål.

### Videre drift

USUS søkte i 2016 å bli tatt opp i det nasjonale NCE klyngeprogrammet. Det ble kun tatt opp ett nytt prosjekt i NCE programmet i 2016, og USUS fikk avslag på sin søknad. USUS vil søke på ny NCE-utlysning i 2017.

<sup>1</sup> Hentet fra selskapets årsregnskap 2016

# **Punkt 74/17: Årsrapport 2016 - Sørlandets Europakontor AS**

## **Bilag**

Årsrapport Sørlandets Europakontor.pdf



Dato 31. august 2017  
Saksnr.: 201708068-3  
Saksbehandler Valborg Langevei

**Saksgang**  
Kommunalutvalget

**Møtedato**  
12.09.2017

## Årsrapport 2016 - Sørlandets Europakontor AS

### Sammendrag

I henhold til kommunens vedtatte eierskapsmelding skal alle foretak og selskaper følges opp systematisk ved at årsrapporter og årsregnskap skal behandles politisk. Den politiske behandlingen av rapporter og regnskap følges opp administrativt både for å avklare kommunens eierstrategi, og for å sikre at selskapene utvikler seg slik eierstrategien tilsier.

Sørlandets Europakontor AS er lokalisert med hovedkontor i Sørlandets Kunnskapspark i Kristiansand, og med representasjon i Norway House i Brüssel. Ved utgangen av 2016 hadde selskapet 4 ansatte. Selskapets styre består av 4 representanter, 1 kvinne og 3 menn.

Eierfordelingen i selskapet er følgende: Vest-Agder fylkeskommune (39 %), Aust-Agder fylkeskommune (26%), Arendal kommune (8%), Kristiansand kommune (17%) og Agderforskning (10%). Årsrapporten for selskapet i 2016 vedlegges.

Selskapet skal bidra til å utvikle et internasjonalt samfunns- og næringsliv på Agder, som utnytter mulighetene i et stadig mer integrert Europa, og som er i stand til å håndtere de utfordringene som kommer. Selskapet har i 2016 videreført og fokusert på satsinger tilbyr bistand (praktisk og anvendbare tjenester) til alle profesjonelle- og frivillige organisasjoner på Agder.

Driftsinntektene i 2016 var på ca. 4,1 mill. kr., hvor driftstilskuddet fra de offentlige eierne var totalt ca. 3,7 mill. kr. Kommunens driftstilskudd utgjorde 0,67 mill. kr. Selskapet hadde i 2016 et overskudd på kr. 93.254.

Selskapets egenkapital pr. 31.12.2016 var 1,89 mill. kr. Dette utgjorde 80% av selskapets totalkapital, og anses som meget godt. Likviditeten i selskapet vurderes som svært god.

Forslag til vedtak

[Årsrapport 2016 for Sørlandets Europakontor AS tas til orientering.](#)

Tor Sommerseth  
Rådmann

Ragnar Evensen  
Teknisk direktør

Vedlegg:

- Årsrapport 2016 for Sørlandets Europakontor (årsberetning, årsregnskap og revisjonsbekreftelse)

## Bakgrunn for saken

Sørlandets Europakontor AS ble etablert i 2009, og selskapet er lokalisert med hovedkontor i Sørlandets Kunnskapspark i Kristiansand, og med representasjon i Norway House, Brussel. Selskapet har 4 ansatte ved slutten av 2016. Selskapets styre består av 4 representanter, 1 kvinne og 3 menn.

Eierstrukturen i selskapet er følgende:

- Vest-Agder fylkeskommune (39%)
- Aust-Agder fylkeskommune (26%)
- Arendal kommune (8%)
- Kristiansand kommune (17%)
- Agderforskning (10%)

Sørlandets Europakontor skal bidra til å utvikle et internasjonalt samfunns- og næringsliv på Agder, som utnytter mulighetene i et stadig mer integrert Europa, og som er i stand til å håndtere de utfordringer som kommer. Overordnede styringsdokumenter for selskapet er handlingsplanen for Regionplan Agder og VINN-planen.

Selskapet har i 2016 videreført og fokusert på satsinger tilbyr bistand (praktisk og anvendbare tjenester) til alle profesjonelle- og frivillige organisasjoner på Agder:

1. Informasjon og veiledning (tilbyr tematisk kartlegging av EU-satsinger, relevante europeiske aktører, og god praksis og innsikt i aktuelle markeder, innovasjoner, teknologiutvikling og forvaltning, med direkte formidling til bruke og via Europabanken)
2. Kompetanseheving (seminarer, foredrag, kurs, konferanser og workshops for regionale aktører)
3. Kompetansemegling (strategisk partnersøk innen marked, innovasjon og teknologiutvikling)
4. Finansiering (rådgivning og veiledning om EU-prosjekter og andre internasjonale finansieringsmuligheter) om europeiske forhold, teknologier og markeder.

Sørlandets Europakontor har i 2016 hatt fokus på tematiske områder som gir et godt mulighetsrom for europeisk satsing:

- Blå vekst
- Grønn vekst: Cleantech og smarte, grønne og robuste byer og lokalsamfunn
- Innovativ eHelse
- Internasjonalisering og utdanning

## Økonomisk analyse og vurdering

### Årsregnskap 2016 Sørlandets Europakontor<sup>1</sup>

Nøkkeltall (alle tall i 1000)	2016	2015	2014
Driftsinntekter	4 159	3 918	4 006
Årsresultat	93	166	76
Egenkapital	1 888	1 795	1 628
Gjeld	473	631	530
Sum egenkapital og gjeld	2 361	2 426	2 158
Lønn og sosial utgifter	1683	1 369	998
Egenkapitalandel	0,80	0,74	0,75
Likviditetsgrad 1	4,99	3,84	4,07

<sup>1</sup> Hentet fra selskapets årsregnskap 2016

Sørlandets Europakontors inntektsgrunnlag består av årlige tilskudd, leieinntekter fra fremleie, samt oppdragsinntekter, hvor det årlige driftstilskuddet fra eierne utgjør hovedparten av inntektsgrunnlaget. Selskapet er ikke skattepliktig for sin ideelle virksomhet.

Driftsinntektene i selskapet har økt fra 3,9 mill. kr. i 2015 til 4,1 mill. kr. i 2016. Driftstilskuddet fra Kristiansand kommune for 2016 utgjorde 0,68 mill. kr, ut av et totalt driftstilskudd fra eierne på 3,67 mill. kr. Selskapet hadde et overskudd på kr. 93.254, mens overskuddet i 2015 var på kr. 166.601.

Selskapets egenkapital pr. 31.12.2016 var 1,89 mill. kr. Dette utgjorde 80% av selskapets totalkapital, og anses som meget godt. Likviditeten i selskapet vurderes som svært god.

### **Videre drift**

I 2017 skal det satses på å utvikle flere EU-finansierte prosjekter, partnerskap og strategiske allianser. Fokus vil i hovedsak rettes mot Horisont 2020, Interreg og de kommende EØS-midlene. Det skal videre arbeides for å skape et bedre fundament for internasjonale satsinger, herunder også bidra til å heve kapasiteten i regionen for delta i EU-programmet, bl.a. gjennom nettverket Horizon South Norway.

Det ble avholdt eiermøte i Sørlandets Europakontor rett etter generalforsamling, 26. juni 2017. Bakgrunnen for dette er at Sørlandets Europakontor ser et potensial for Agder til å drive lokal og regional samfunns- og næringsutvikling gjennom europeiske prosjekter. Flere andre offentlige aktører på Agder ønsker at Sørlandets Europakontor skal delta aktivt med prosjektutvikling og bistand til gjennomføring av EU-prosjekter, herunder Kristiansand kommune som har engasjert kontoret til å bistå med gjennomføring av et Horisont 2020-prosjekt. Som et offentlig eid aksjeselskap, kan Sørlandets Europakontor brukes av eierne under utvidet egenenergi, uten at man behøver å foreta offentlig anskaffelse. Kravene er

- a) Som oppdragsgiver utøver en kontroll over som svarer til den kontroll han utøver over sin egen virksomhet;
- b) Som utfører mer enn 80 prosent av sin aktivitet for oppdragsgiver eller andre rettssubjekter som oppdragsgiver kontrollerer, og
- c) Som det ikke er direkte private kapitalandeler i.

For Sørlandets Europakontor ligger det en begrensning i c), da Agderforskning er privat. Agderforskning har indikert at de kan være åpne for å overføre aksjeposten til eksisterende eller nye eiere i Sørlandets Europakontor, dersom egenregi-opsjonen ønskes muliggjort av de offentlige eierne. I eiermøte ble det enighet om at fylkeskommunene og de to eierkommunene overtar aksjene til Agderforskning, med henblikk på å åpne mulighetene for egenregi og mer strategisk bruk av Europakontoret fra eiernes side. Endelig omfordeling av aksjer er ennå ikke klart. Fylkesrådmannen i Aust-Agder (på vegne av eierne) jobber videre med denne saken, sammen med administrasjonen i selskapet.

# **Punkt 75/17: Årsrapport 2016 - Etablerersenter Vest-Agder IKS**

## **Bilag**

Årsrapport Etablerersenteret EVA



Dato 31. august 2017  
Saksnr.: 201709970-3  
Saksbehandler Valborg Langevei

**Saksgang**  
Kommunalutvalget

**Møtedato**  
12.09.2017

## Årsrapport 2016 - Etablerersenter Vest-Agder IKS

### Sammendrag

I henhold til kommunens vedtatte eierskapsmelding skal alle foretak og selskaper følges opp systematisk ved at årsrapporter og årsregnskap skal behandles politisk. Den politiske behandlingen av rapporter og regnskap følges opp administrativt både for å avklare kommunens eierstrategi, og for å sikre at selskapene utvikler seg slik eierstrategien tilsier.

Etablerersenter Vest-Agder IKS (EVA) har en eierstruktur hvor Vest-Agder fylkeskommune eier 60% og Kristiansand kommune eier 40%.

Formålet med det interkommunale selskapet EVA er å bidra til etablering av nye lønnsomme og konkurransedyktige bedrifter i regionen og i hele fylket. Dette skjer gjennom å gi etablereren en best mulig faglig bistand ved bedriftsrådgivning, kurs og spesialkompetanse.

Viktige resultater fra driften er at totalt 620 personer benyttet seg av EVA's tjenester i 2016. Av disse er 34% kvinner og 34,4% andel unge (under 35 år). Mens det totalt sett har vært en økning fra 2015 på 12% i antall personer som har benyttet seg EVA's tjenester, har måltallene for kvinner og andel unge vært lavere enn 2015. Dette har sammenheng med økningen i ledighet innen oljerelatert virksomhet, som medførte en «unormal» stor pågang av menn over 35 år.

Selskapet hadde i 2016 et netto driftsresultat på kr. 336.000 (mens selskapet for 2015 hadde et negativt resultat på kr. 90.000).

Årsrapporten (årsrapport, årsberetning, årsregnskap og revisjonsberetning 2016) for selskapet vedlegges. EVA hadde ved utgangen av 2016 en egenkapital på 1,8 mill. kr. Dette utgjorde 58,1% av selskapets totalkapital, og anses som meget bra. Likviditeten i selskapet vurderes som svært god.

Forslag til vedtak

[Årsrapport 2016 for Etablerersenter Vest-Agder tas til orientering.](#)

Tor Sommerseth  
Rådmann

Ragnar Evensen  
Teknisk direktør

Vedlegg:

- Årsrapport 2016 for EVA IKS (Årsrapport, årsberetning, årsregnskap og revisjonsbekreftelse)

## Bakgrunn for saken

Etablerersenter Vest-Agder IKS (EVA) er et interkommunalt selskap med hovedkontor i Kristiansand, hvor formålet er å styrke veksten av nyetableringer for dermed å bidra til fremveksten av nye, levedyktige bedrifter, som skal skape økt sysselsetting og verdiskaping i regionen og i hele Vest-Agder. Dette skjer gjennom å gi etablererne en formålstjenlig faglig bistand gjennom bedriftsrådgivning, kurs og spesialkompetanse.

Selskapet har en eierstruktur hvor Vest-Agder fylkeskommune har en eierandel på 60% og Kristiansand kommune en eierandel på 40%.

Viktige resultater fra driften 2016 er at totalt 620 personer benyttet seg av EVA's tjenester i 2016, noe som er en økning på 12% fra 2015, og som vurderes som svært bra. Av de 620 personene er 34% kvinner og 34,4% andel unge (under 35 år). Måltallene for kvinner og unge har vært lavere enn 2015 og tidligere år. Dette har sammenheng med økningen i ledighet innen oljerelatert virksomhet, som medførte en «unormal» stor pågang av menn over 35 år. Hovedmarkedet for selskapet er Kristiansands-regionen. Selskapet har i tillegg en distribuert løsning i Mandalsregionen og Listerregionen. I Kristiansand driver EVA også med fremleie til gründere til en lav leie.

Selskapet har i 2015 hatt to ansatte, en kvinne og en mann, og har også noe innleid kompetanse. Selskapet hadde ikke sykefravær i 2016. Styret består av 5 personer, 2 kvinner og 3 menn.

## Økonomisk analyse og vurdering

### Årsregnskap 2016 Etablerersenter Vest-Agder IKS<sup>1</sup>

Nøkkeltall (alle tall i 1000)	2016	2015	2014
Driftsinntekter	3 449	2 718	2 934
Årsresultat	334	-90	-181
Egenkapital	1 843	1 562	1 720
Gjeld	1 249	1 071	911
Sum egenkapital og gjeld	3 092	2 633	2 631
Lønn og sosial utgifter	1 561	1 615	1 605
Egenkapitalandel	0,60	0,59	0,65
Likviditetsgrad 1	6,09	5,09	4,66

Selskapets driftsinntekter for 2016 er på 3,44 mill. kr, en økning på 0,7 mill. kr fra 2015. 87% av selskapets driftsinntekter er relatert til tilskudd fra staten, Vest-Agder fylkeskommune, Kristiansand kommune og Knutepunkt Sørlandet, totalt 3 mill. kr. Kommunens driftstilskudd for 2016 utgjorde 0,55 mill. kr.

Selskapet hadde 2016 et overskudd (mindreforbruk) på 0,33 mill. kr. Pr. 31.12.2016 hadde selskapet en egenkapital på 1,8 mill. kr., tilsvarende en egenkapitalandel på 60%. Likviditeten i selskapet vurderes som god.

Det er kommunen som står som utleier av bygget, og husleieavtalen som kommunen (KE) har med EVA er basert på at EVA som leietaker kun betaler faktiske utgifter som driftsutgifter til olje, strøm og kommunale avgifter. Dette muliggjør blant annet fremleie til gründere på EVA til svært lave priser.

## Videre drift

Vesentlige deler av inntektene vil først komme til utbetaling det påfølgende år. Selskapet er avhengig av en viss egenkapital for å ha tilstrekkelig driftskapital gjennom driftsåret.

<sup>1</sup> Hentet fra selskapets årsregnskap 2016

# **Punkt 76/17: Årsrapport 2016 - Innoventus Sør AS**

## **Bilag**

Årsrapport Innoventus.pdf



Dato 31. august 2017  
Saksnr.: 201711278-2  
Saksbehandler Valborg Langevei

**Saksgang**  
Kommunalutvalget

**Møtedato**  
12.09.2017

## Årsrapport 2016 - Innoventus Sør AS

### Sammendrag

I henhold til kommunens vedtatte eierskapsmelding skal alle selskaper og foretak følges opp systematisk ved at årsrapporter og årsregnskap skal behandles politisk. Den politiske behandlingen av rapporter og regnskap følges opp administrativt både for å avklare kommunens eierstrategi, og for å sikre at selskapene utvikler seg slik eierstrategien tilsier.

Innoventus Sør AS sitt formål er å bidra til kommersialisering av nyskapende ideer som gir vekst og sysselsetting. Selskapet er et regionalt innovasjonsselskap med hovedkontor i Grimstad, og kontor i Kristiansand. Eierstrukturen er fordelt på offentlige og private eiere hvor offentlige eiere totalt sett har aksjemajoritet. De største eierne i selskapet er SIVA (28,6% eierandel), JB. Ugland Venture AS (14,3% eierandel), Aust-Agder fylkeskommune (11,7% eierandel) og Vest-Agder fylkeskommune (11,6%). Kristiansand kommunes eierandel er 6,8%. Årsrapporten for selskapet i 2016 vedlegges.

Selskapet hadde i 2016 driftsinntekter på 12,7 mill. kr. Årsresultatet for 2016 er 0,36 mill. kr. (0,39 for 2015). Egenkapitalandelen er 52 % (uendret fra 2015), og likviditeten er 2,02. Dette vurderes som tilfredsstillende.

Selskapet hadde sju fast ansatte ved utgangen av 2016, hvorav fire er kvinner. Sykefraværet er registrert med 4% (mot 1% i 2015). Tre av styrets seks medlemmer er kvinner.

Forslag til vedtak

[Årsrapport 2016 for Innoventus Sør AS tas til orientering.](#)

Tor Sommerseth  
Rådmann

Ragnar Evensen  
Teknisk direktør

Vedlegg:

- Årsrapport for Innoventus Sør AS i 2016 (Årsberetning, årsregnskap og revisjonsberetning)

## Bakgrunn for saken

Innoventus Sør AS er et regionalt innovasjonsselskap med hovedkontor i Grimstad, og kontor i Kristiansand, som har til formål å bidra til kommersialisering av nyskapende ideer som gir vekst og sysselsetting. Selskapet er et resultat av fusjonen mellom selskapene Innoventus AS og Coventure AS i 2015, hvor investeringsporteføljen i tidligere Innoventus AS nå er skilt ut i et eget investeringselskap, kalt Coventure AS. Selskapet strategi er å bistå oppstartsbedriftene med kommersialisering fra idefase til vekstfase.

Eierstrukturen i selskapet er spredt på private og offentlige aktører. Kommunens eierandel i selskapet er 6,8% (kommunens eierandel i selskapet i 2015 var 2,7%). De største eierne i selskapet er SIVA (28,6% eierandel), JB. Ugland Venture AS (14,3% eierandel), Aust-Agder fylkeskommune (11,7% eierandel) og Vest-Agder fylkeskommune (11,6%).

Fylkeskommunene på Agder bidrar sammen med SIVA med de største årlige offentlige tilskuddene til selskapet. Kristiansand kommunes tilskudd til Innoventus Sør var i 2016 0,7 mill. kr.

Selskapet hadde sju fast ansatte ved utgangen av 2016, hvorav fire er kvinner. Tre av styrets seks medlemmer er kvinner.

Innoventus Sør har i 2016 analysert og evaluert 209 nye forretningsideer, en økning på 57 fra 2015. Totalt har 45 oppstartselskaper vært tilknyttet inkubatoren siste året. Ved årsskiftet 2016/17 hadde Innoventus Sør åtte selskaper i preinkubasjon (markedsavklaring) og 22 selskaper i inkubasjon (kommersialisering). I 2016 har 10 selskaper gått ut av inkubatoren, åtte av disse med suksess etter å ha etablert seg i markedet, og to uten å ha lykket med sin kommersialisering. Selskapet bidrar til å søke finansiering for oppstartsbedriftene, både gjennom ulike typer tilskudd og gjennom egenkapital. I 2016 fikk oppstartsbedriftene tilført omlag 19 mill. kr. i tilskudd. De viktigste tilskuddsyterne har vært Innovasjon Norge og Norges forskningsråd. Oppstartsbedriftene fikk også tilført ca. 13 mill. kr. i egenkapital gjennom emisjoner. I tillegg forvalter Innoventus Sør lokale prosjektmidler for 2016-2017 på vegne av Forny 2020, for å utvikle prosjekter med antatt kommersielt potensiale. Fem av femten prosjekter ble videreutviklet med finansiering av lokale prosjektmidler. I prosjektet «Omstilling i Agder» inkl. Veksthuset takket 25 av 69 vurderte prosjekthenvendelser ja til kontorplass for å videreutvikle ideen. Av de 25 gikk 7 videre til markedsavklaring, og 3 av dem til inkubasjon.

## Økonomisk analyse og vurdering

### Årsregnskap 2016 Innoventus Sør AS<sup>1</sup>

Nøkkeltall (alle tall i 1000)	2016	2015	2014
Driftsinntekter	12 681	14 761	7 208
Årsresultat	361	389	-3 094
Egenkapital	5 628	5 267	9 494
Gjeld	5 236	4 909	1 977
Sum egenkapital og gjeld	10 864	10 176	11 471
Lønn og sosial utgifter	7 747	7 193	5 497
Egenkapitalandel	0,52	0,52	0,83
Likviditetsgrad 1	2,02	2,03	2,64

Selskapet hadde i 2016 driftsinntekter på 12,7 mill. kr. Av driftsinntektene utgjør de offentlige tilskuddene 11,3 mill. kr. Største bidragsyter er SIVA (3,8 mill. kr), mens Vest-Agder fylkeskommune bidrar med et tilskudd på 3,3 mill. kr og Aust-Agder fylkeskommune 2,6 mill. kr. Kristiansand kommunes bidrag til selskapet i 2016 var 0,7 mill. kr. Årsresultatet er 0,36 mill. kr for 2016 (0,39 mill. kr. for 2015). Egenkapitalandeler er 52 prosent, og likviditeten er 2,02. Dette vurderes som tilfredsstillende.

<sup>1</sup> Hentet fra selskapets årsregnskap 2016

## **Videre drift/utvikling**

Innoventus Sør AS sitt overordnede mål er å være en sentral samarbeidspartner for idehavere på Sørlandet, når nye forretningsideer skal kommersialiseres. Tidligfaseinvesteringer er en kritisk del i utviklingen av nye bedrifter. Innoventus Sør vil ha sterk fokus på å få økt tidligfasekapital og få en helhetlig kapitalverdikjede på plass.

Det pågår flere initiativ for å få til regional samhandling. Innoventus Sør AS vil være en aktiv deltaker i regi av sin rolle. Den årlige «Gründeruka» er et godt eksempel på at Innoventus Sør er en aktiv deltaker og medspiller.

Det er i løpet av 2017 planlagt en emisjon for å styrke egenkapitalen. Bakgrunnen for dette er strategiarbeidet i selskapet hvor ambisjonene vil kreve økt arbeidskapital.

## **Punkt 77/17: Forslag til møteplan for kommunalutvalg, formannskap og bystyret for 2018**

### **Bilag**

Vedtak FORMAN, 13092017, Sak 123/17, Forslag til møteplan for kommunalutvalg, formannskap og bystyret for 2018

Vedtak BYSTYR, 20092017, Sak 106/17, Forslag til møteplan for kommunalutvalg, formannskap og bystyret for 2018

Møteplan 2018.docx



Dato 1. september 2017  
Saksnr.: 201710954-1  
Saksbehandler Anne Lise Holand Aabø

**Saksgang**  
Kommunalutvalget  
Formannskapet  
Bystyret

**Møtedato**  
12.09.2017  
13.09.2017  
20.09.2017

### **Forslag til møteplan for kommunalutvalg, formannskap og bystyret for 2018**

Vedlagt forslag til møteprogram for kommunalutvalg, formannskap og bystyre for 2018.

Forslaget er satt opp med møtefri i henhold til skoleruta for 2018.

Forslag til vedtak

[Bystyret vedtar forslag til møteprogram for kommunalutvalg, formannskap og bystyre for 2018.](#)

Tor Sommerseth  
Rådmann

Åse F. Velle  
Konst. organisasjonsdirektør